

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова Приймальної комісії
ПВНЗ «Київський медичний університет»

Ректор **Б.Б. Івнєв**
«09» 2021 року

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування з дисципліни «Анатомія людини»
для осіб, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень
молодшого спеціаліста за спеціальностями Стоматологія та Стоматологія ортопедична
і вступають для продовження навчання для здобуття
освітнього ступеня магістра за спеціальністю 221 Стоматологія
галузі знань 22 Охорона здоров'я

Київ 2021

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного випробування у формі вступного іспиту (письмового тестування) з «Анатомії людини» розроблено на основі чинної програми для вищих медичних навчальних закладів України I—III рівнів акредитації, для вступників на основі здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста за спеціальностями Стоматологія та Стоматологія ортопедична та, які вступають для продовження навчання для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 221 Стоматологія галузі знань 22 Охорона здоров'я, відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти - освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ) і освітньо-професійної програми (ОПП) затверджених Центральним методичним кабінетом підготовки молодших спеціалістів МОЗ України.

Програмою фахового вступного випробування передбачено проведення фахового вступного випробування – письмового тестування з анатомії людини.

АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ

Вступ до анатомії

1. Предмет та зміст анатомії. Сучасні напрями розвитку анатомії. Методи дослідження в анатомії.
2. Стислі відомості з історії анатомії. (Гіппократ, Гален, Леонардо да Вінчі, Гарвей, Везалій).
3. Розвиток анатомії в Україні.
4. Початкові стадії ембріогенезу людини. Вчення про зародкові листки. Похідні кожного зародкового листка.
5. Завдання та значення предмета “Анатомія людини” в системі медичної освіти. Значення новітніх наукових досягнень для розвитку анатомії людини.
6. Анатомічні площини (сагітальна, фронтальна, горизонтальна) їх характеристика та значення для визначення розташування та положення органів, напрямів рухів у суглобах

Анатомія опорно-рухового апарату. Анатомія кісток скелета. З'єднання кісток скелета

1. Визначення скелета; основні функції скелета.
2. Кістка як орган. Класифікація кісток. Основні етапи розвитку кісток.
3. Хребтовий стовп в цілому. Відділи хребтового стовпа.
4. Грудна клітка в цілому. Особливості анатомічної будови ребер і груднини. З'єднання кісток грудної клітки.
5. Відділи черепа. Мозковий та лицевий череп: частини, кістки, що їх утворюють.
6. Частини і будова трубчастих кісток.
7. Скелет верхньої кінцівки. З'єднання кісток верхньої кінцівки. Пояс верхньої кінцівки: лопатка, ключиця, їх будова
8. Скелет нижньої кінцівки. З'єднання кісток нижньої кінцівки. Пояс нижньої кінцівки: кульшова кістка, її будова.
9. З'єднання тазового пояса: лобковий симфіз, крижово-клубовий суглоб. Таз у цілому. Статеві відмінності таза. Основні виміри жіночого таза.
10. Анатомічна класифікація суглобів: прості та складні суглоби, комплексні, комбіновані, визначення і приклади. Назвати головні осі і рухи, які здійснюються в суглобі навколо цих осей.
11. Класифікація з'єднання кісток черепа. Вікові особливості з'єднання кісток черепа. Синдесмози черепа: шви, їх види і характеристика.
12. Процес руху та структури організму людини, які його здійснюють. Види рухів, значення рухів.
13. Верхня щелепа. Тіло: поверхні, рельєф. Відростки: лобовий, виличний, піднебінний, комірковий. Вікові відмінності верхньої щелепи. Верхньощелепна пазуха.
14. Нижня щелепа. Тіло нижньої щелепи. Підборідний виступ, підборідна ямка, підборідні горбики, підборідні отвори, підборідні ості, коса лінія, щелепно-під'язикова борозна.
15. Гілка нижньої щелепи. Комірковий відросток. Нижньощелепний канал. Кут нижньої щелепи, вікові особливості. Жувальна та крилоподібна горбистості. Вінцевий та виростковий відростки, вирізка нижньої щелепи, головка і шийка нижньої щелепи. Крилоподібна ямка.

Міологія

1. М'яз, як орган: визначення, допоміжні апарати м'язів. Класифікація м'язів за формою, положенням, напрямком волокон, відношенням до суглобів та функцій. Будова скелетного м'яза як органа. Допоміжний апарат м'язів. Сухожилки, апоневрози.
2. Біомеханіка м'язів, їх дія на суглоби, поняття про початок і прикріплення м'язів.
3. М'язи спини та грудної клітки: топографічна та ембріологічна класифікація, функції.
4. М'язи живота: топографічна класифікація, функції. Біла лінія живота.
5. М'язи голови та шиї: класифікація, будова функції;
6. М'язи верхньої кінцівки: топографічна класифікація, будова, функції. М'язи пояса верхньої кінцівки, плеча, передпліччя: класифікація, їх характеристика.
7. М'язи нижньої кінцівки: топографічна класифікація, будова, функції. М'язи пояса нижньої кінцівки: класифікація, їх характеристика.
8. Жувальні м'язи, їх початок, прикріплення, функції. Особливості топографії жувального, скроневого, присереднього та бічного крилоподібних м'язів.
9. Мімічні м'язи, їх анатомічні особливості, розташування. М'язи, які оточують ротову щілину: коловий м'яз рота, підймач і опускач верхньої губи, опускач кута рота, великий та малий виличний м'язи, щічний м'яз, підборідний м'яз.

Анатомія травної системи

1. Системи внутрішніх органів: визначення, назвати органи, які утворюють ці системи, дати загальну характеристику функцій цих систем. Класифікація внутрішніх органів.
2. Загальний план будови трубчастих органів. Органоспецифічні риси будови слизової, м'язової та зовнішньої оболонки трубчастих органів.
3. Ротова порожнина, її відділи. Язик: частини, будова. м'язи язика, особливості слизової оболонки язика, функції язика. Ротові залози: класифікація.
4. Зуби: частини зуба, тканини зуба. формула, характеристика видів зубів. Зубощелепна система як частина травної системи.
5. Глотка: топографія, частини, їх сполучення; лімфатичне кільце глотки, будова стінки.
6. Стравохід: частини, будова стінки, їх топографія.

7. Шлунок: будова стінки, топографія, частини.
8. Тонка та товста кишка: відділи, їх топографія, відношення до очеревини.
9. Печінка: будова; топографія, утворення і шляхи відтоку жовчі.
10. Підшлункова залоза: частини, їх топографія (скелетопотія, синтопія), відношення до очеревини.

Анатомія дихальної системи

1. Які органи належать до дихальної системи.
2. Особливості будови стінки трубчастих органів дихальної системи.
3. Носова порожнина: частини, їх будова та сполучення. Приносіві пазухи.
4. Гортань: топографія (голотопія, скелетопотія, синтопія).
5. Трахея: і бронхи: будова стінки.
6. Легені: топографія, частки, часточки; їх будова. Бронхіальне та альвеолярне дерево.
7. Плевра: загальна характеристика, функції; плевральна порожнина, її заутки.
8. Середостіння: визначення, класифікація, органи середостіння.

Анатомія сечової системи

1. Які органи належать до сечової системи, їх функції.
2. Нирки: зовнішня будова; топографія, оболонки нирки, кровоносна система нирки, структурно-функціональна одиниця нирки, її складові частини. Етапи розвитку нирки. Шляхи виведення сечі.
3. Сечовід: частини, топографія, будова стінки, звуження.
4. Сечовий міхур: частини, будова стінки, відношення до очеревини, топографія.

Анатомія статевих систем

1. Органи жіночої статевої системи: топографічна класифікація.
2. Яєчник: топографія, зв'язки, будова, функції.
3. Матка, маткові труби: частини, будова стінки, топографія, положення матки.
4. Зовнішні жіночі статеві органи: топографія, будова.

5. Молочні залози: топографія, будова: описати і продемонструвати на препаратах.
6. Чоловічі статеві органи: класифікація.

Анатомія органів імунної та ендокринної систем

1. Первинні лімфатичні (лімфоїдні) органи (центральні органи імунної системи): кістковий мозок, загруднинна залоза (тимус). Розвиток, топографія, загальні закономірності будови, функції, вікові особливості.
2. Вторинні лімфатичні (лімфоїдні) органи (периферійні органи імунної системи): загальні закономірності будови, функції.
3. Загальні закономірності будови ендокринних залоз, ембріологічна класифікація.
4. Щитоподібна та прищитоподібні залози: будова, функції.
5. Надниркова залоза: топографія правої і лівої надниркових залоз (голотопія, скелетопотія, синтопія), будова, функції.
6. Гіпофіз, шишкоподібна залоза: будова, топографія, функції.

Анатомія спинного мозку

1. Нервова система: функції, класифікація. Спинний мозок, його розташування, зовнішня будова. Оболонки, простори. Спинномозкова рідина.
2. Нейрон: визначення, частини нейрона, класифікація нейронів, їх будова, топографія, функції. Будова простої і складної рефлексорної дуги.
3. Сіра та біла речовина центральної нервової системи: будова, функції.
4. Спинний мозок: частини спинного мозку та їх сегменти, топографія. Центральний канал.
5. Спинномозковий нерв: утворення, топографія, гілки; відповідність сегментам спинного мозку.
6. Зв'язок нервової системи з органами зубощелепної системи.

Анатомія головного мозку

1. Розвиток головного мозку: джерела; стадії мозкових пухирів. Аномалії розвитку головного мозку.
2. Головний мозок: частини (анатомічна та ембріологічна класифікація).
3. Стовбур головного мозку: розвиток, частини, характеристика ядер черепних нервів.

4. Передній мозок: його похідні.
5. Будова кори півкуль великого мозку: рельєф (борозни та звивини) поверхонь, частки. Роботи В.О. Беца.
6. Оболонки головного мозку. Міжоболонкові простори. Відмінності між твердою оболонкою головного і спинного мозку.
7. Провідні шляхи ЦНС: визначення, класифікація.

Органи чуття

1. Анатомо-функціональна характеристика органів чуття. Загальний огляд органів чуття та їх класифікація.
2. Орган нюху: будова, функції.
2. Орган смаку: будова, функції. Види смакових сосочків язика, їх розміщення.
3. Орган зору: частини, топографія. Додаткові структури ока, назвати, їх функції. Провідні шляхи зорового аналізатора.
4. Вухо: Зовнішнє і середнє вухо: частини, їх будова. Внутрішнє вухо: частини, будова. його частини. Розвиток частин вуха в ембріогенезі, аномалії і варіанти розвитку. VIII пара черепних нервів. Провідні шляхи слухового аналізатору.

Черепні нерви

1. Класифікація черепних нервів за складом волокон, за походженням. Анатомічні відміни черепних і спинномозкових нервів.
2. Черепні нерви – похідні переднього мозку (I та II пари черепних нервів): загальна характеристика, утворення, топографія.
3. Окорухові нерви: загальна характеристика, ядра, вихід із мозку, вихід із черепу, гілки, ділянки іннервації.
4. V та VII пари черепних нервів: розвиток, загальна характеристика, ділянки іннервації.
5. IX, X, XI, XII пари черепних нервів: розвиток, загальна характеристика, ядра, вихід із мозку, вихід із черепу, гілки, ділянки іннервації.

Анатомія серця

1. Серцево-судинна система: компоненти, функції.
2. Серце: зовнішня будова, камери серця, топографія, варіанти положення серця, джерела кровопостачання.
3. Серце: проекція серця на передню стінку грудної клітки, ділянки аускультативної клапанів серця.

4. Велике та мале кола кровообігу. Роботи Гарвея і їх значення.
5. Кровообіг плода.

Судини голови та шиї

1. Аорта: частини, їх топографія.
2. Гілки дуги аорти: топографія, ділянки кровопостачання.
3. Артеріальне коло мозку: топографія, утворення, функціональне значення.
4. Верхня порожниста вена: утворення, топографія, корені, притоки.
5. Грудна протока: корені, топографія, притоки, місце впадіння у венозну систему.
6. Загальна сонна артерія, її топографія. Зовнішня сонна артерія, її гілки, які беруть участь у кровопостачанні зубощелепної системи. Язикова, лицева, поверхнева скронева, верхньощелепна артерії, їх гілки, ділянки кровопостачання.
7. Внутрішня яремна вена, топографія. Притоки: внутрішньочерепні, позачерепні. Притоки, які мають відношення до зубощелепної системи: занижньощелепна вена, лицева вена, язикова вена, крилоподібне сплетення. Визначення пульсу та артеріального тиску.

Судини та нерви тулуба

1. Загальна анатомія артерій: анатомічна класифікація; класифікація за будовою стінки артерій; функції різних груп артерій. Закономірності розподілу артерій в організмі людини.
2. Гемомікроциркуляторне русло: ланки її функціональна характеристика.
3. Низхідна частина аорти: топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
4. Загальна анатомія вен: анатомічна класифікація; класифікація за будовою стінки артерій; функції різних груп вен.
5. Закономірності розподілу вен в організмі людини. Корені і притоки вен: визначення.
6. Нижня порожниста вена: утворення (корені), топографія, класифікація приток.
7. Ворітна печінкова вена: утворення (корені), притоки, ділянки збору венозної крові; топографія.
8. Лімфатична система: загальна характеристика, функції.
9. Автономна частина периферійної нервової системи (вегетативна нервова система): частини, функції, об'єкти іннервації.

Судини і нерви верхніх та нижніх кінцівок

1. Артерії та вени верхньої кінцівки: назвати, особливості топографії та розподілу, визначити ділянки кровопостачання.
2. Артерії та вени нижньої кінцівки: назвати, визначити особливості топографії та розподілу, ділянки кровопостачання.
3. Загальні принципи будови соматичних нервових сплетень.

Функціональна анатомія порожнини рота

1. Анатомічна будова зуба Терміни прорізування зубів.
2. Загальна характеристика травної системи. Будова та значення ротової порожнини. Відділи ротової порожнини. Стінки.
3. Губи, щоки, їх будова. Ясна. Позазубні простори.
4. Власне порожнина рота, її стінки. Тверде піднебіння: кісткова основа, шви, отвори.
5. М'яке піднебіння: положення, функції, піднебінна завіска, піднебінний язичок, піднебінний апоневроз. М'язи м'якого піднебіння. Зів. Мигдалики.
6. Аномалії розвитку обличчя і ротової порожнини: «заяча губа», «вовча паща».
7. Язик: частини, поверхні. Особливості будови слизової оболонки. Язикові сосочки, язиковий мигдалик. М'язи язика, функції язика. Кровопостачання та іннервація язика.
8. Слинні залози. Великі слинні залози. Будова слизової оболонки порожнини рота, її функції. Шари слизової оболонки. Функції слизової оболонки.
9. Будова зубних рядів. Фактори стійкості зубних рядів. Частини зуба: коронка, корінь, шийка. Анатомічна та клінічна коронки зуба. Порожнини зуба, канал кореня зуба.
10. Тканини зуба: дентин, емаль, цемент, пульпа.
11. Періодонт, його будова, функції. Пародонт. Функціональні групи зубів.
12. Молочні та постійні зуби.
13. Характеристика коронок окремих зубів верхньої та нижньої щелеп: форма, поверхні, екватор, рельєф, горбки, борозни.
14. Артикуляція і оклюзія. Прикус. Види прикусу. Визначення поняття артикуляції і оклюзії. Види оклюзії та їх характеристика. Центральна, передня і бічна оклюзії. Визначення поняття прикусу. Види прикусу (фізіологічний, патологічний) та їх характеристика.
15. Сагітальні, трансверзальні різцеві та суглобові шляхи. Функції зубощелепної системи.

Критерії оцінювання, структура тесту і порядок оцінювання підготовленості знань, вмінь та навичок вступників, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста та вступають для продовження навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 221 Стоматологія

Вступне випробування з дисципліни Анатомія людини проводиться у формі вступного іспиту (письмового тестування).

Кожен варіант тесту має 40 тестових завдань та включає тестові завдання, які мають п'ять запропонованих варіантів відповіді, з яких лише *ОДНА ПРАВИЛЬНА*. Завдання вважається виконаним, якщо вступник вибрав і позначив правильну відповідь у бланку відповідей (вкладці письмової роботи).

Перевірці підлягають знання, вміння та навички, які необхідні для подальшого опанування дисциплін за освітнім ступенем магістра за напрямом підготовки 22 Охорона здоров'я, спеціальності 221 Стоматологія.

Оцінка за відповідь на питання може мати два значення:

- за кожен правильну відповідь – 5 балів;
- якщо вказано неправильну відповідь, не позначено жодного варіанта або надана відповідь з двома або більше вибраними варіантами, навіть якщо серед них є правильна – 0 балів.

Поріг «склав/не склав» дорівнює 24 правильним відповідям на тестові завдання, що в перерахунку за 200 бальною шкалою дорівнює 120 балам.

Мінімальне значення кількості балів з яким вступник допускається до участі у конкурсі - 120 балів.

Максимальне значення кількості балів, що може бути отримана вступником дорівнює 200 балам.

Тривалість вступного випробування складає 90 хвилин.

**Таблиця переведення кількості правильно наданих відповідей
вступником за виконання завдань у бали (за 200 бальною шкалою)**

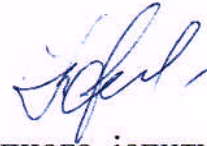
Кількість правильних відповідей	Кількість балів	Кількість правильних відповідей	Кількість балів	Кількість правильних відповідей	Кількість балів	Кількість правильних відповідей	Кількість балів
1	5	11	55	21	105	31	155
2	10	12	60	22	110	32	160
3	15	13	65	23	115	33	165
4	20	14	70	24	120	34	170
5	25	15	75	25	125	35	175
6	30	16	80	26	130	36	180
7	35	17	85	27	135	37	185
8	40	18	90	28	140	38	190
9	45	19	95	29	145	39	195
10	50	20	100	30	150	40	200

Список літератури
для підготовки до вступного випробування з Анатомії людини

1. Свиридов О.І. «Анатомія людини» - Київ: Вища школа, 2000 р., 399 с.;
2. Неттер Ф. Атлас анатомії людини. - Львів: Видавничий дім Наутилус, 2004. - 592с.;
3. Анатомія людини : підручник : у 3-х т. Т.2-й підручник / А.С. Головацький, В.Г.Черкасов, М.Р. Сапін та [ін.] – Вид. 3-тє, доопрацьоване – Вінниця : Нова книга, 2015. –456 с.;
4. Анатомія людини / Ковешніков В.Г., Бобрик І.І., Головацький А.С. та ін.; за ред. В.Г. Ковешнікова – Луганськ: Віртуальна реальність, 2008. – Т.3.– 400.;
5. Sobotta. Атлас анатомії людини. У двох томах. Переробка та редакція українського видання: В. Г. Черкасов., пер. О. І. Ковальчука. - Київ : Український медичний вісник, 2009.;
6. Черкасов В.Г., Бобрик І.І., Гумінський Ю.Й., Ковальчук О.І. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) Вінниця: Нова Книга, 2010. – 392 с. (навчальний посібник).;
7. Шапаренко П.П., Смольський Л.П. Анатомія людини. В 2 т. — К.: Здоров'я, 2003. — 744 с.;
8. Сидоренко П.І. та ін. Анатомія та фізіологія людини: підручник. — 3-тє вид., випр. - К.: Медицина, 2011. —248 с.;
9. Тоні Сміт. Людина. Навчальний атлас з анатомії та фізіології. — Львів, 2000. — 240 с.;
10. Практикум з анатомії людини: Навч. посіб. для мед. ВНЗ I – II р.а. Рекомендовано МОЗ/ Павлюк Н.Л. – К., 2015 – 216 с.

РОЗРОБЛЕНО:

**Голова фахової атестаційної
комісії з анатомії людини**

І.В. Керечанин

Програму фахового вступного випробування у формі вступного іспиту (письмового тестування), структуру тестів, критерії оцінювання і порядок оцінювання підготовленості знань, вмінь та навичок для вступників, які вступають на основі здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста для здобуття освітнього ступеня магістра обговорено та затверджено на засіданні Приймальної комісії ПВНЗ «Київський медичний університет»

протокол № 18 від «09» березня 2021 р.

**Відповідальний секретар Приймальної комісії
ПВНЗ «Київський медичний університет»**

Ю.І. Журба